

FEDERALE ADVIESRAAD VAN OUDEREN

Advies 2021/08

De Federale Adviesraad voor ouderen (FAVO), opgericht bij de wet van 8 maart 2007 tot oprichting van een FAVO waarvan de leden worden benoemd bij koninklijk besluit van 7 juli 2017, heeft tot taak om op eigen initiatief of op verzoek van de Federale Regering of een Wetgevende Kamer, adviezen over aangelegenheden die onder de bevoegdheid van de federale overheid vallen op het gebied van pensioenen, gelijke kansen, sociale integratie en de bestrijding van ongelijkheid, toegankelijkheid van de gezondheidszorg en mobiliteit.

Overeenkomstig artikel 3 § 3, 1° van voormelde wet van 8 maart 2007 brengt de FAVO het volgende advies uit:

ADVIES VAN DE FEDERALE ADVIESRAAD VOOR OUDEREN BETREFFENDE “PLAN ZIEKTE VAN ALZHEIMER, DEMENTIE EN AANVERWANTE ZIEKTEN”

De Commissie Toegankelijkheid van de gezondheidszorg van de FAVO nam toevallig kennis van het voorstel van resolutie over het verzoek aan de federale regering om een “Plan ziekte van Alzheimer, dementie en aanverwante ziekten” uit te werken (ingediend door mevr. Catherine Fonck in 2019). Dit voorstel werd bezorgd aan een aantal organisaties om advies te geven. De FAVO kreeg deze vraag niet, maar toch wensen we hier advies over uit te brengen.

ADVIES

De FAVO is tevreden met dergelijke initiatieven, en onderschrijft het belang en de urgentie om te komen tot een federaal actieplan dementie. Een goede afstemming op het beleid en de bevoegdheden van de andere regionale overheden is hierbij aangewezen.

Dit federaal actieplan dementie moet in eerste instantie inspelen op de werkelijke noden en behoeften van patiënten en hun mantelzorgers. We missen in België evenwel nauwkeurige basisgegevens over het aantal personen met dementie, over de specifieke ondersteuning waarop ze al dan niet kunnen rekenen, het aantal hulpverleners waarop ze beroep kunnen doen... Buitenlandse aanpak (Frankrijk, Duitsland, Zwitserland...) kan hier als voorbeeld dienen. Daarnaast moet rekening gehouden worden met de reeds opgedane kennis van de lopende projecten in de verschillende gemeenschappen.

De FAVO actualiseerde haar standpunten uit de reeds vroeger geformuleerde adviezen (2019/01 en 08):

1. De FAVO herhaalt dat de kwaliteit van de zorg in de eerste plaats afhangt van de inzet van voldoende gekwalificeerd personeel. Vooral de omkaderingen in de woonzorgcentra en de geriatrie afdelingen in de algemene ziekenhuizen blijven ondermaats. Een verdubbeling van personeel is nodig. Hiervoor zijn extra middelen nodig. Dit blijft dé PRIORITEIT van de FAVO.
2. Reeds in het advies van 2019 werd: *“aandacht gevraagd voor de zorg voor personen met dementie, vooral ook voor genuanceerde beeldvorming en de kwaliteit van zorg bij deze groeiende groep chronisch zieken”*. Toen reeds vroeg de FAVO om te investeren in opleiding en navorming i.v.m. de zorg voor personen met dementie, ook in de eerste lijn.

Er werd voorgesteld om te werken met een dementiecoach als meerwaarde.¹ Deze vraag blijft zeker relevant gezien het verouderen van de bevolking en het feit dat met de hogere leeftijd de kans op dementie toeneemt.

3. Belangrijk is een vroegtijdig en juiste diagnosestelling om de patiënt zo vroeg als mogelijk te verzorgen met een multidisciplinaire aanpak, zowel in een ziekenhuisomgeving, een instelling als thuis. De FAVO steunt dan ook het voorstel uit de resolutie om in de artsenopleiding meer aandacht te besteden aan het stellen van de juiste diagnose. Er bestaan namelijk verschillende soorten dementie die op een verschillende manier moeten worden aangepakt. Ook aan het meedelen van de diagnose en het brengen van de slecht-nieuws-boodschap dient extra aandacht besteed te worden. Bij de mededeling hoort ook de juiste toeleiding naar informatieverstrekking over het aanbod aan thuiszorg en thuishulp. In bepaalde situaties dient men ook de spilfiguur te zijn in de voorbereiding van een opname in een WZC.
4. Het federaal niveau moet blijvend aandacht besteden en ondersteuning geven aan het onderzoek om de mechanismen van deze ziekten beter te begrijpen. Dit moet ons in staat stellen de vroegtijdige opsporing te versnellen en een degelijk preventiebeleid op de sporen te zetten. Minister Vandenbroucke gaf eerder al aan dat preventie raakt aan de bevoegdheid van de federale regering en dat zij een beleid willen voeren dat gericht is op een gezonde levensstijl en een beter leefmilieu maar ook op een betere, snellere en betaalbare toegang tot alle vormen van gezondheidszorg.
5. Het belang van vroegtijdige zorgplanning kan niet voldoende onder de aandacht gebracht worden. Dit vergt aangepaste sensibiliseringscampagnes met specifieke aandacht voor personen met dementie. Dit moet in de nomenclatuur van artsen opgenomen worden. De betrokkenheid van de zorgbehoevende en zijn mantelzorger/vertrouwenspersoon moet hierbij gegarandeerd worden.
6. Ook nabijheid van zorg is prioritair. Een rustgevende omgeving om angsten te verminderen bij patiënten en familieleden is essentieel. Ook aandacht voor alternatieve therapieën in plaats van te eenzijdige aandacht voor medicatie is belangrijk. Buitenlandse voorbeelden kunnen hier richtinggevend zijn.
7. De FAVO herhaalt haar vraag om meer aandacht voor en begeleiding van de mantelzorgers. De zorg voor personen met dementie komt vooral op de schouders van mantelzorgers terecht. Aangezien 70% van de personen die getroffen worden door dementie, thuis wonen, is er bijzondere aandacht nodig voor die mantelzorgers. De huidige erkenning van de mantelzorger en de eraan gekoppelde beperkte rechten zijn belangrijk, maar niet voor iedereen de oplossing.²
 - a. Corona heeft uitgewezen dat de positie van familieleden en mantelzorgers in de rusthuizen zeer precair is. Zeker voor bewoners met dementie;
 - b. Speciale aandacht moet besteed worden aan de vermindering van de administratieve en financiële rompslomp voor de mantelzorgers. Waar en hoe kunnen mantelzorgers snel en op een eenvoudige wijze officieel erkend worden?
 - c. Met de vermaatschappelijking van de zorg is er zeker meer dan ooit nood aan voldoende dementiekundige basiszorg en aan zorgprofessionals ter ondersteuning van de mantelzorgers.

¹ In het kader van een federaal project “geïntegreerde zorg” worden dementiecoaches ingezet in het Waasland. De ervaringen zijn bijzonder positief. Er zijn middelen voorzien tot eind 2022 maar wat erna?

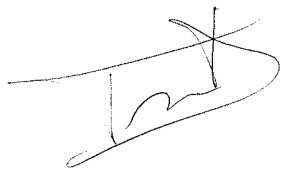
² Aan de hand van een vragenlijst won de Federale overheidsdienst Sociale Zekerheid info in ter evaluatie van de wet. FAVO is geïnteresseerd in de resultaten van deze evaluatie.

8. De FAVO herneemt de vraag uit het advies van 2019/1 rond de interministeriële afstemming en coördinatie van de dementieplannen op de verschillende beleidsniveaus.
9. De FAVO besluit met de boodschap om samen te werken over de beleidsniveaus heen om de negatieve maatschappelijke beeldvorming van personen met dementie te nuanceren en beter te laten aansluiten bij het vele mooie werk dat er reeds gebeurt. Ook de media moet hier haar verantwoordelijkheid opnemen.

De FAVO verwijst als slot naar de 6 fundamenteën van goede dementiezorg³:

- Genuanceerde beeldvorming
- Normalisatieprincipe
- Autonomie in geborgenheid
- Afgestemde zorg
- Cruciale zorg voor mantelzorgers, naasten
- Een warm team van professionele zorgverleners en vrijwilligers

Goedgekeurd tijdens de plenaire vergadering van 13 december 2021

De president,
Daniel Van Daele

De vice-voorzitter,
Maddie Geerts

³ Herlinde Dely, Jurn Verschraegen en Jan Steyaert: Ik, jij, samen mens – Een referentiekader voor kwaliteit van leven, wonen en zorg voor personen met dementie, 2018.